

dr Iwona Michniewicz

Ratownictwo Wodne Rzeczpospolitej

SZKOLENIA INSTRUKTORÓW W ZAKRESIE RATOWNICTWA WODNEGO – PODSUMOWANIE TRZECH EDYCJI

Dotychczas szkoleniem w ratownictwie wodnym zajmowała się w zasadzie jedna organizacja – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. W wachlarzu swoich szkoleń WOPR posiadało bardzo rozbudowany system edukacji zawodowej. Począwszy od młodszego ratownika, do instruktora wykładowcy. Osoby, które kończyły szkolenia centralne, w ośrodku w Tamie (starsi ratownicy i instruktorzy), uznawani byli za elitę polskiego ratownictwa wodnego. Znający swoje rzemiosło, doskonale przygotowani sprawnościowo, niejednokrotnie z ogromnym doświadczeniem zawodowym, wieloma dodatkowymi uprawnieniami przydatnymi w ratownictwie – tacy byli absolwenci szkoleń na najwyższe WOPR-owskie stopnie.

Wprowadzona w 2012 roku Ustawa o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, poza dopuszczeniem innych podmiotów do działania w ratownictwie wodnym, określiła także ich zakres przywilejów i obowiązków, a poprzez akty wykonawcze – cztery kolejne Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych – doprecyzowano wszystkie, istotne kwestie.

Jednym z najważniejszych (i najbardziej spornym w środowisku wodniackim), jest rozporządzenie dotyczące szkoleń w ratownictwie wodnym. Każdy, uprawniony podmiot (a jest ich w chwili obecnej 18 – wykazanych na stronie internetowej MSW), ma prawo szkolić ratowników wodnych i instruktorów. Każde szkolenie musi się odbywać zgodnie z najnowszymi, obowiązującymi od lipca 2012 roku zasadami, wynikającymi z przywołanego rozporządzenia. Instruktorzy mają obecnie ukończyć co najmniej 38-godzinne szkolenie.

Egzamin składa się z zaliczenia czterech elementów, polegających na przeprowadzeniu:

1. symulowanej akcji ratowniczej, przy użyciu sprzętu wykorzystywanego do ratownictwa wodnego, do osoby tonącej aktywnej na odległości co najmniej 10 m i głębokości co najmniej 1,60 m,
2. symulowanej akcji ratowniczej, przy użyciu sprzętu wykorzystywanego do ratownictwa wodnego, do osoby tonącej pasywnej na odległości co najmniej 80 m i głębokości co najmniej 1,60 m,
3. 20-minutowych zajęć teoretycznych dla grupy co najmniej pięcioosobowej na temat określony przez komisję, z zakresu objętego ramowym programem szkolenia ratowników wodnych,

4. 20-minutowych zajęć praktycznych z grupą co najmniej pięcioosobową na temat określony przez komisję, z zakresu objętego ramowym programem szkolenia ratowników wodnych.

Wymagania wydają się niezbyt wygórowane, nawet dla *zwykłego* obywatela. Można mniemać, że przeciętnie pływający człowiek, jest w stanie podołać próbom w wodzie.

Uczestnikiem szkolenia instruktorskiego, może być obecnie osoba, która nie jest ratownikiem. To dopuszczenie, wzbudziło bodaj najwięcej emocji wśród wodniackiej społeczności. Wcześniejsze „drabinowe” ustawienie zdobywania kolejnych uprawnień, dawało pewność, że instruktor to **ratownik** z okazałym zawodowym zapleczem (praktyką na różnych akwenach), doskonały pływak, posiadający cały wachlarz dodatkowych kwalifikacji (patentów, uprawnień), z doświadczeniem asystenckim w czasie szkoleń czy w kierowaniu zespołami ratowniczymi. Dzisiejszy instruktor, może nie mieć żadnego doświadczenia ratowniczego, a jedynie musi zaliczyć próby egzaminacyjne, którym poddawani są ratownicy, kończący obecnie obowiązujące szkolenia. Każdy ratownik ma dzisiaj za zadanie (po odbyciu co najmniej 63 godzinnego kursu) powinien spełnić następujące wymagania końcowe (teoretyczne i praktyczne):

1. Poprawne udzielenie odpowiedzi na 80% testu, na które składa się 30 pytań zamkniętych z podanymi trzema wariantami odpowiedzi, przy czym tylko jedna jest poprawna.
2. Przepłynięciu sposobem dowolnym po skoku startowym 400 m w czasie nie dłuższym niż 8 min;
3. Przepłynięcie dystansu 25 m pod lustrem wody z wydobyciem dwóch przedmiotów leżących w odległości od 2 m do 2,5 m po obu stronach linii płynięcia;
4. Przepłynięcie sposobem ratowniczym (z głową nad powierzchnią wody) dystansu 50 m w czasie poniżej 55 s;
5. Przepłynięcie w czasie nie dłuższym niż 2 min 40 s ratowniczą łodzią wiosłową lub kajakiem za pomocą dwóch wiosł dystansu 75 m w linii prostej do boi (pławy), na dopłynięciu do niej rufą i na powrocie do miejsca startu za pomocą jednego wiosła;
6. Przeprowadzenie symulowanej akcji ratowniczej, polegającej na przepłynięciu dystansu co najmniej 20 m, wydobyciu manekina położonego na dnie i na holowaniu go w pasie ratowniczym do brzegu na dystansie 20 m;
7. Holowanie tonącego bez przerwy i na zatrzymaniu na dystansie 150 m, z zastosowaniem trzech sposobów holowania – każdy na dystansie 50 m;
8. Wyciągnięcie na brzeg o wysokości co najmniej 30 cm od lustra wody lub na pokład łodzi osoby poszkodowanej i na ułożeniu jej w pozycji umożliwiającej udzielanie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Skoro więc uczestnik szkolenia instruktorów nie musi być ratownikiem to z pewnością osoba, która jest młodszym ratownikiem lub ratownikiem każdego innego

stopnia – może być zakwalifikowana na takie szkolenie i to bez zdawania egzaminu wymaganego od ratowników.

W szkoleniach zrealizowanych dotychczas w RWR, udział brały osoby, posiadające wcześniej zdobyte uprawnienia ratownicze (różnych szczebli – w tym także instruktorzy WOPR). Dwie zgłoszone osoby, nie mające takich uprawnień, zostały poddane wstępnej weryfikacji i nie uzyskały dopuszczenia do szkolenia z uwagi na zbyt słabe umiejętności pływackie.

Wszystkie szkolenia instruktorów, realizowane są w formie stacjonarnej, w Kaliszu. Słuchacze kwaterują się zazwyczaj w Hotelu *Arena*. Zajęcia teoretyczne prowadzone są w sali konferencyjnej Ośrodka Sportowego *Arena*, a praktyczne – na pływalni Ośrodka Sportowego *Delfin* i Zalewie *Szałe*.

Łącznie, w trzech panelach szkoleniowych, uczestniczyło 27 osób – w tym 26 mężczyzn i 1 kobieta.

Najmłodszy z kandydatów miał 20 lat, a najstarszy – 60.

Tab. 1. Podział uczestników ze względu na wiek

Liczba uczestników / Wiek							
Przedział wiekowy	20-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	Powyżej 50
Liczba osób	6	4	4	5	2	3	3

Uczestnicy szkoleń instruktorskich RWR, pochodzili z różnych stron Polski, reprezentując 9 województw. Najwięcej osób przyjechało na szkolenie z województwa dolnośląskiego.

Tab. 2. Podział uczestników ze względu na województwo

Województwo / liczba osób								
Dolnośląskie	Wielkopolskie	Śląskie	Zachodniopomorskie	Mazowieckie	Świętokrzyskie	Kujawsko-pomorskie	Lubelskie	Lubuskie
6	5	1	2	4	2	2	1	4

Każdy dotychczasowy cykl szkoleniowy zawierał znacznie więcej godzin, aniżeli wymagane 38. Organizatorzy zawsze wprowadzają treści dodatkowe, w zakresach, które są ich zdaniem bardzo istotne, a pominięte bądź sugerowane do realizacji w zbyt małym zakresie czasowym. Wszystkie, zrealizowane szkolenia trwały od 45 – ponad 50 godzin.

Uczestnicy, po ostatnich zajęciach wypełniają anonimowe ankiety ewaluacyjne, w których wypowiadają się na temat szkolenia, odpowiadając na 10 pytań, przy czym osiem z nich zawiera ocenę punktową (w skali od 1 do 5 – pytania 1,2,3,6 i 8) lub opisową (4,5 i 7).

Ankieta zawiera następujące pytania:

1. Jak ocenia Pan/i przygotowanie merytoryczne prowadzącego / prowadzących?

2. Jak ocenia Pan/i sposób prowadzenia zajęć?
3. Jak ocenia Pan/i formułę szkolenia?
4. Jak ocenia Pan/i czas trwania szkolenia?
5. Jak ocenia Pan/i stopień wyczerpania tematu podczas szkolenia?
6. Jak ocenia Pan/i jakość materiałów otrzymanych podczas szkolenia?
7. Jak ocenia Pan/i czas poświęcony na poszczególne części szkolenia?
8. Jak ocenia Pan/i organizację szkolenia? Proszę wziąć pod uwagę obiekty, serwis, sprzęt (w tym multimedialny) wspomagający pracę prowadzącego.
9. Jakimi innymi szkoleniami są Państwo zainteresowani w przyszłości? Poniżej przedstawiamy listę przykładowych tematów szkoleń. Jeśli wśród nich nie znajdą Państwo nic dla siebie, prosimy zaproponować własne.
10. Skąd dowiedzieli się Państwo o szkoleniu?

Tab. 3. Zestawienie wyników odpowiedzi udzielonych na pytania punktowane

Pytanie / ocena					
Numer pytania	1	2	3	6	8
Ocena punktowa	5	5	4,9	4,8	5

Uzyskane wyniki, świadczą o bardzo dobrym odbiorze naszych szkoleń przez uczestników. Najniżej oceniony obszar – materiały szkoleniowe – to też niemal stuprocentowe zadowolenie kursantów. Zaledwie pięć osób oceniło materiały poniżej maksymalnej punktacji.

Tylko dwie osoby uznały, że formuła prowadzenia zajęć nie zasługuje na najwyższą notę (obie one życzyły sobie większego nasilenia zajęć w grupach). Przy każdym pytaniu – zarówno opisowym jak i punktowym – możliwe było dodawanie własnych uwag. Zazwyczaj były to bardzo pochlebne dodatki, w brzmieniu np.: *wspaniała atmosfera, świetna lokalizacja, bardzo dobra organizacja całości kursu.*

W wielu przypadkach, uczestnicy odczuwali niedosyt – szczególnie dotyczyło to pytania nr 4. Aż 19 osób (ponad 70%) zaznaczyło odpowiedź *trwały za krótko*. Podobnie było w pytaniu nr 5, gdzie 11 osób (prawie 41%) stwierdziło, że tematyka nie została wyczerpana w całości. Uznać to można za komplement, gdzie po dość znacznym wydłużaniu łącznego czasu trwania szkolenia, przy bardzo intensywnej formule – ludzie mimo ogromnego zmęczenia (zajęcia teoretyczne przeplatane wysiłkiem na zajęciach praktycznych, skumulowane w czterech dniach) – mieli apetyt na jeszcze większy zakres godzinowy i tematyczny.

Przykładowy harmonogram zajęć poniżej.

CZWARTEK				
Godziny	Czynności	Godziny programowe		Uwagi
		teoria	praktyka	
10.30 – 11.30	Rejestracja uczestników i sprawy organizacyjne	-	-	
11.30 – 15.15	Wykłady i zajęcia praktyczne	3	2	
15.15 – 16.30	Przerwa (obiad)	-	-	
16.30 – 18.45	Zajęcia praktyczne	-	3	
18.45 – 19.30	Przerwa (kolacja)	-	-	
19.30 – 21.00	Wykład	2	-	
Razem godzin		5	5	
PIĄTEK				
Godziny	Czynności	Godziny programowe		Uwagi
		teoria	praktyka	
9.30 – 14.00	Wykłady	6	-	
14.00 – 15.30	Przerwa (obiad)	-	-	
15.30 – 17.00	Wykłady	2	-	
17.30 – 18.45	Zajęcia praktyczne na pływalni	-	2	
18.45 – 20.45	Przerwa (kolacja)	-	-	
20.45 – 22.15	Wykłady	2	-	
22.30 – 2.00	Zajęcia praktyczne	-	5	
Razem godzin		10	7	
SOBOTA				
Godziny	Czynności	Godziny programowe		Uwagi
		teoria	praktyka	
6.30 – 8.00	Zajęcia praktyczne	-	2	
8.00 – 10.15	Przerwa (śniadanie)	-	-	
10.15 – 13.15	Wykłady i zajęcia praktyczne	1	3	
13.15 – 14.45	Przerwa (obiad)	-	-	
14.45 – 15.30	Zajęcia praktyczne	-	1	
16.15 – 19.15	Zajęcia praktyczne (pływalnia)	-	4	
Razem godzin		1	10	
NIEDZIELA				
Godziny	Czynności	Godziny programowe		Uwagi
		teoria	praktyka	
8.00 – 11.45	Wykłady i zajęcia praktyczne – panel treści dodatkowych	2	3	
11.45 – 15.00	Egzamin	4,25		
15.00 – 16.15	Przerwa (obiad)	-	-	
16.15 – 18.00	Egzamin	2,25		
18.15	Ogłoszenie wyników, wręczenie zaświadczeń, zamknięcie szkolenia, pożegnanie uczestników			
Razem godzin		2	3	
Łączna liczba godzin szkolenia dodatkowo czas egzaminów		43 godz. 6,5 godz.		